

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурса за академичната длъжност "професор" в направление 2.1. Филология, обявен за нуждите на Кирило–Методиевския научен център при БАН (Държавен вестник, бр. 36 от 27 април 2018 г.)

На въпросния конкурс се е явил само един кандидат – доц. д-р Славия Бърлиева–Бекирова, чиито документи са били проверени по надлежния ред и се е установило, че те отговарят на изискванията на релевантния закон. Това е било основание доц. Бърлиева да бъде допусната до участие в конкурса за академичната длъжност "професор" по направление 2.1. Филология, обявен в ДВ бр. 36 от 27 април 2018 г. за нуждите на Кирило–Методиевския научен център при БАН.

Доц. Бърлиева се явява на конкурса с повече от 30 статии с общ обем около 400 страници, обединени от темата "Мотиви на идентичността и развитието на кирило–методиевската традиция в Европа", което е допустимо по смисъла на чл. 60, т. 3. от ЗРАСРБ (статии и студии, заместващи хабилитационен труд). Посочената тема напълно съответства на обявения за нуждите на КМНЦ и по–специално на секция "Кирило–Методиевски извори и традиции" в този научен център на БАН конкурс. Като допълнителни публикации (по смисъла на чл. 60, т. 4. от ЗРАСРБ) са представени 15 статии и 1 електронна книга с общ обем около

200 страници, както и 5 тома научни сборници с общ обем над 2000 страници, на които томове доц. Бърлиева е била отговорен редактор – самостоятелно или заедно с други колеги. Тематиката на допълнителните публикации е съвсем в руслото на изследователското направление, с което кандидатката се явява на конкурса, а именно: археографски и палеографски изследвания; история на кирилометодиевистиката и видни кирилометодиевисти; историография и изворознание; агиография. Същото се отнася и за томове, на които доц. Бърлиева е била редактор (или съредактор).

По своето значение за изхода от конкурса качествената научна продукция – според мен – надминава с много всички останали изисквания към кандидата за заемане на академичната длъжност "професор", формулирани на съответното място в Закона за развитие на академичния състав в Република България. В този смисъл смятам да се спра преди всичко на нея.

Кандидатката разбира се също е отделила изискуемото от закона внимание на тази страна от своята изследователска, популяризаторска и преподавателска дейност, с която се представя на този конкурс, като е направила кратки *анотации* на основните и допълнителните съчинения по темата "Мотиви на идентичността и развитието на кирило–методиевската традиция в Европа" и освен това ги е представила в своята самооценка на направените научни приноси. Погледнати по този начин изследванията на доц. Бърлиева, посветени на Кирило–Методиевото дело, са достатъчно

значими, за да е необходимо в настоящия обзор да бъдат включвани и нейните систематизации на изворовата база, направени за безспорно авторитетната Кирило–Методиевска енциклопедия (№№ 26 – 31 по списъка в *Анотации...*, който смятам да използвам и по–нататък). Същото бих казал и за редакторската работа на колежата Бърлиева върху сборници с научни статии и извори. Допълнителните изследвания, посочени от доц. Бърлиева биха били и със сигурност един ще бъдат полезна съставна част от едно евентуално монографично изследване за делото на Кирил и Методий и средновековния Запад, но за момента то не е факт и връзката между двете групи съчинения – основни и допълнителни е само свидетелство за научния потенциал на тяхната авторка, а от друга страна те в своята съвкупност удовлетворяват определени изисквания на ЗРАСРБ. Затова не възразявам срещу тяхното присъствие в посочените по–горе списъци и ще ги имам предвид при цялостната ми оценка за продукцията, с която доц. Бърлиева се представя на конкурса.

И така, моят прочит на научните приноси в групата на основните съчинения започва с отбелязването на един немаловажен за началото на XXI в. – откриване на нов латиноезичен извор от западен произход, а именно поемата за Кирил Философ (вж. №№ 1, 2 и 3). Не случайно напомням кога става това откритие – по мое скромно мнение времето на този тип находки безвъзвратно и отдавна е отминало и затова всеки нов книжовен паметник е толкова ценен за нашата наука. На второ място и във връзка с казаното току–що стоят изследвания 6 и 7, отнасящи се до

Московския препис на Дюканжовия каталог на българските архиепископи. Откритията на доц. Бърлиева не свършват дотук. Тя представи преди време откъси от омилетични творби от западен произход, посветени на славянските първоучители, като една от тях наистина може да се смята за „най-старата известна досега латинска проповед за Кирил и Методий“ (вж. работи 4 и 5, както и свързаните с тях по характера на своя анализ изследвания 8, 12, 18 и 19). С тези няколко бележки смятам да приключа своя преглед върху извороведската и археографска страна от научните изследвания на кандидатката, макар че така съзнателно пропускам една немалка серия от скрупулъзно подготвени изследвания и систематизации на книжнина от различни жанрове, различни епохи и различна езикова среда, посветена все на делото на Кирил и Методий и техните ученици.

Преминавам към темата за зората на славянската идентичност или както доц. Бърлиева сполучливо я нарича на няколко места протонационална идентичност и търси мястото на Кирило-Методиевото дело за генерирането на тази идентичност. В това отношение най-приноси ми се струват съчинения №№ 9, 10 и 11 (№ 22 – английски вариант), а заглавието на № 10: "Nationalisierung" der Heiligenverehrung. Bulgarische, tschechische und polnische Parallelen der Entwicklung des Kyrillo-Methodianischen Kultes. – *Slavia Meridionalis*, 8, 2008, 297–307, е съвсем показателно за посоката на изследване, в която се движи авторката. Между другото прави чест на КМНЦ, че има в състава си едни от най-добрите в момента у нас специалисти по този изключително важен

проблем за правилното разбиране на това, което са представлявали и са направили Кирил и Методий.

След всичко казано дотук мога с чиста съвест да заключа, че научната продукция, с която Славия Бърлиева се явява на настоящия конкурс, е на необходимата висота и това се отнася в еднаква степен както по отношение на обема, така и на качеството на ядрото на тази продукция, около което могат да бъдат навързани всички останали направления на нейните научни дирения, посветени на Кирило-Методиевото дело. Излишно е за подчертавам, че всички споменати или неспоменати съчинения от различните приложения от Бърлиева списъци (включително и най-пълното изброяване на научната ѝ продукция в Приложение № 1) са създадени след нейната хабилитация през 1998 г. и онази част от тях, които гравитират около темата за славянската идентичност се различават достатъчно отчетливо от темата на доцентската промоция на д-р Бърлиева: "Латинската палеография и палеографските проблеми на кирило-методиевските извори".

Друг аспект от научния профил на доц. Бърлиева, който има пряко отношение към настоящия конкурс, е свързан с нейното участие в научни форуми, колективни проекти (като член или ръководител на екип), популяризиране на науката пред студентска аудитория у нас и в чужбина и подготовка на докторанти. Във всички тези направления активността на кандидатката е много над обичайната за общо взето провинциалния характер на българската наука. Казвам това със смесени чувства, имайки

предвид колосалната загуба на време, до което води такъв род активност. От друга страна при някои от многобройните научни пътувания на Славия Бърлиева тя е имала щастието да се натъкне на своите открития, с които според мен ще напише своята страница в историята на кирилометодиевистиката.

И накрая един любопитен от наукометрична гледна точка въпрос: за цитиранията или както е по-точно да се каже – *забелязаните цитирания*, посочени от доц. Бърлиева в съответно приложение към документите, с които се явява на настоящия конкурс. Тези цитирания разбира се са повече от достатъчно, при това в трудове на уважавани колеги, публикувани в престижни наши и чуждестранни издания. При наличието на съответната система за електронно проследяване и извличане на цитиранията обаче техният брой би бил (и всъщност е) в пъти повече.

Сега вече наистина мога да приключа своята рецензия, като заявя, че убедено ще гласувам за присвояване на доц. д-р Славия Бърлиева-Бекирова на академичната длъжност "професор".

София, 27 септември 2018 г.

проф. дин Илия Г. Илиев

Институт за исторически
изследвания – БАН

